

Het gebruik van Kennis Intensieve Systemen in de varkenshouderij

Rob Krabbenborg, *Hendrix* voeders; Liesbeth ter Elst-Wahle, PV

Bedrijfsbegeleiders gebruiken slechts in beperkte mate Kennis Intensieve systemen (KIS) om alternatieven in de bedrijfsvoering op varkensbedrijven door te rekenen. Het 'leren gebruiken' van een KIS is wezenlijk voor daadwerkelijk gebruik. De bedrijfsbegeleiders moeten en mogen hiervoor tijd vrijmaken van hun chef. Bedrijfsbegeleiders waarderen het gebruik van deze systemen in de bedrijfsbegeleiding.

De computer in de varkenshouderij

De gebruiksmogelijkheden van de computer in de varkenshouderij nemen toe. Veel varkenshouders maken gebruik van een managementinformatiesysteem of een deeladministratie. Slachtgegevens kunnen via EDI-slacht worden uitgewisseld tussen slachterij en varkenshouder. In de stallen wordt veel gebruik gemaakt van klimaat- en voercomputers.

De computer kan de bedrijfsbegeleider en de varkenshouder ook ondersteunen bij het vergelijken van bijvoorbeeld verschillende voerstrategieën. Deze zogenoemde Kennis Intensieve Systemen (KIS) bevatten de kennis van onder andere experts in de vorm van rekenregels. De programma's Auspig en TMV zijn hiervan voorbeelden.

Toepassing van KIS'sen in de praktijk nog beperkt

Diverse instanties hebben zich de afgelopen jaren bezig gehouden met de ontwikkeling van KIS'sen. Varkenshouders en bedrijfsbegeleiders blijken deze programma's echter nog nauwelijks te gebruiken. Er is vaak veel tijd en geld gestoken in het verzamelen en bouwen van een KIS. Om de investering tot waarde te laten komen, is inzicht nodig in de randvoorwaarden om tot daadwerkelijk gebruik in de praktijk te komen. In het project 'KIS-Vleesvarkens' zijn de benodigde randvoorwaarden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van het model Auspig.

Ervaringen van de bedrijfsbegeleiders en varkenshouders

Zeven bedrijfsbegeleiders zijn opgeleid in het gebruik van het programma Auspig. Zij hebben aan 5 vleesvarkenshouders een jaar lang adviezen gegeven, ondersteund met de uitkomsten van het varkensgroeimodel. Het betrof 3 eigen klanten en 20 klanten van elf collega-bedrijfsleiders. Door een uitgebreide enquête en individuele gesprekken met de in totaal 18 bedrijfsbegeleiders zijn de factoren achterhaald die voor deze personen van invloed zijn geweest op de toepassing van het KIS in de praktijk. In tabel 1 wordt de gemiddelde beoordeling van een aantal stellingen weergegeven, waarbij '1' betekent geheel mee eens en '5' geheel mee oneens.

Bedrijfsbegeleiders kunnen het Auspig-resultaat van een bepaalde vraag redelijk goed voorspellen als ze dezelfde vraag al een aantal keren eerder hebben doorgerekend met Auspig (stelling 1). Ze blijken duidelijk te leren van het model. De bedrijfsbegeleiders zijn minder uitgesproken over het feit dat het geven van bedrijfsvoorlichting wordt vergemakkelijkt (stelling 2). Daarnaast blijkt wel dat Auspig een belangrijke bijdrage kan leveren bij het motiveren van een advies richting de varkenshouder. Een belangrijk aspect hierbij is dat de resultaten wel bedrijfsspecifiek zijn (stelling 4). Varkenshouders blijken dit volgens de bedrijfsbegeleiders op prijs te stellen. De varkenshouders zijn eveneens geënquêteerd. Opvallend

was dat 95% van de varkenshouders het gegeven advies nog wist. Daarnaast heeft 80% van de varkenshouders de adviezen die met Auspig berekend waren ook daadwerkelijk opgevolgd. Bedrijfsbegeleiders zullen het Auspig model niet gebruiken voor adviezen over alledaagse beslissingen (stelling 6). Dit betekent dat het model voor de langere termijnbeslissingen gebruikt zal worden. De bedrijfsbegeleiders waarderen het dat de effecten van verschillende voerschema's nauwkeurig bepaald kunnen worden.

Belangrijkste voorwaarden

Uit de individuele gesprekken bleek duidelijk dat de introductie van een KIS bij bedrijfsbegeleiders niet iets is 'wat er nog wel even bij gedaan kan worden'. Het management van een organisatie moet bewust kiezen voor het gebruik van een KIS. Dit betekent dat de bedrijfsbegeleiders tijd vrij moeten en mogen maken om het model te leren kennen: waarvoor kan het model gebruikt worden, welke mogelijkheden bevat het model en wat kan het model juist niet. Daarna moeten de bedrijfsbegeleider-s ruimte en tijd krijgen om verder met het model aan de slag te gaan. De ervaring vanuit het project KIS-Vleesvarkens is dat niet alle gebruikers even gemakkelijk opstarten met een KIS. Sommige gebruikers moeten duidelijk ge-

pusht worden om het systeem te gaan gebruiken, Het leerproces is van essentieel belang voor de introductie van een KIS. De gebruikers bleken tijdens het proces steeds gemotiveerder om het Auspig model te gebruiken. Zij kregen meer inzicht in het model en ervoeren welke toepassingsmogelijkheden het model heeft. Het ontwikkelen van vertrouwen in het model is wezenlijk. Bij de eerste kennismaking moet het aantal negatieve ervaringen beperkt worden. De resultaten van eenvoudige oefeningen met het model, bijvoorbeeld verandering in voerschema, moeten overeenkomen met wat de gebruiker verwacht aan verandering in groei en voederconversie. Wanneer het aantal bedrijven waarvoor een KIS gebruikt kan worden beperkt is, biedt het opleiden van specialisten voordelen; specialisten houden voldoende ervaring, het gebruik beperkt zich tot gemotiveerd personeel en expertise in het gebruik van het model is ook beschikbaar voor anderen die niet zelf met het model werken.

Eindverslag project KIS-Vleesvarkens

Het eindverslag van het project 'KIS-Vleesvarkens' draagt de titel: "KIS-Vleesvarkens, succesfactoren bij de introductie van kennisintensieve systemen in de agrarische sector". Dit verslag kan besteld worden bij het ATC te Wageningen. ■

Tabel 1: Gemiddelde beoordeling van een aantal stellingen door 18 bedrijfsbegeleiders.
(1= geheel mee eens tot 5= geheel mee oneens).

Stelling	Gemiddelde beoordeling
1. Als je een paar keer Auspig gebruikt hebt voor eenzelfde soort vraag, zal een volgende keer het Auspig-resultaat redelijk goed voorspeld kunnen worden	1,4
2. Het geven van bedrijfsvoorlichting aan varkenshouders wordt vergemakkelijkt door het gebruik van een KIS	2,5
3. Ik vind Auspig behulpzaam bij het motiveren van een advies	1,5
4. Het effect van verschillende voerschema's op de resultaten kan met behulp van Auspig nauwkeurig bepaald worden	1,8
5. Varkenshouders stellen het op prijs als er op basis van hun eigen bedrijfsgegevens simulaties worden gedaan	1,5
6. Ik vind Auspig vooral nuttig als ondersteuning bij het geven van adviezen over alledaagse beslissingen	3,8
7. Het leren gebruiken van Auspig is mij tegengevallen	2,0